

Наукові інтереси: пошук цивілізаційного сенсу метафізики соціокультури громади в Європейському просторі.

АКСЬОНОВА Віра Ігорівна – доктор філософських наук, доцент Державної льотної академії національного авіаційного університету України.

Наукові інтереси: пошук цивілізаційного сенсу метафізики соціокультури громади в Європейському просторі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHERS

SKLOVSKIY Igor Zinovevuch – Academician of the International Academy of Innovative Technologies, Doctor of Philosophy, Candidate of

History, Associate Professor of the Department of Social Sciences, Information and Archival Affairs of the Centralukrainian National Technical University.

Circle of scientific interests: search for the civilizational meaning of metaphysics of community socioculture in the European space.

AKSYONOVA Vera Igorivna – Doctor of Philosophy, Associate Professor at the State Flight Academy of the National Aviation University of Ukraine.

Circle of scientific interests: search for the civilizational meaning of metaphysics of community socioculture in the European space.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2019 р.

УДК 378.147.091.33-027.22:78
DOI:10.36550/2415-7988-2019-1-185-63-68

СТРАТАН-АРТИШКОВА Тетяна Борисівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва і хореографії, декан мистецького факультету Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5507-1832>
e-mail: starart05@gmail.com

ГОРБЕНКО Олена Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6836-0657>
e-mail: egorbenko95@gmail.com

ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ТВОРЧО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Мистецтво є невід’ємною складовою становлення духовно розвиненої особистості. За допомогою мистецтва людина не тільки пізнає навколишню дійсність, а також формує себе як всебічно розвинену духовну особистість, що є важливим кроком на шляху до духовності як вираження пізнавальної, творчої та моральної активності людини. У цій триєдності творчо-виконавська діяльність майбутнього вчителя мистецтва займає особливе місце, оскільки саме завдяки художньому універсалізму здатна спонукати до дії, породжувати інтерес і потребу в художньому спілкуванні, поєднувати і тісно взаємодіяти з інтелектуально-пізнавальною, морально-етичною, особистісно-аксіологічною сферами особистості. Це уможлиблюється тим, що об’єктивне й суб’єктивне, свідоме й несвідоме, чуттєво-

інтуїтивне й емоційно-образне, інтелектуально-розумове й рефлексивно-оцінювальне в процесі художнього сприйняття, інтерпретації і творення, постають у тісній взаємодії, взаємопроникненні й взаємозбагаченні.

Мистецтво поєднує думку, почуття, волю. Ця позиція є особливо важливою у фаховій підготовці майбутніх учителів мистецтва (музичного, образотворчого, хореографічного), коли пріоритетними мають виступити не тільки прагнення набувати знань, а й співчувати, співпереживати, співдіяти, сприймати твори різних видів мистецтва і художні образи не як щось надособистісне, а як здобуток власного творчого досвіду, усвідомити особистісну здатність творити, потребу розкривати власні почуття і ставлення до навколишнього світу через інтонаційну мову мистецтва.

Важливим є визначення функцій творчо-

виконавської підготовки майбутнього вчителя мистецтва, оскільки інтегративні та взаємодійні функції мистецтва екстраполюються у площину творчо-виконавської діяльності майбутнього вчителя мистецтва, є її сенсом, сутністю і метою, зумовлюють використання відповідних методологічних підходів, принципів, традиційних та інноваційних форм і методів навчання і виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема функцій мистецтва належить до фундаментальних теоретичних питань естетики. Функції визначають закономірно-необхідний характер мистецтва, дають змогу здійснювати художній діалог на рівні епох і культур, розуміти мистецькі твори далеких часів, різних країн і народів.

Питанням функціональності мистецтва естетична наука займалася ще з часів античності. Цій проблемі було приділено значну увагу у теоретичних розробках давньогрецького філософа Аристотеля, в яких чітко виокремлено три основні функції мистецтва: пізнавальна, виховна та функція емоційного впливу.

Аналізуючи феномен мистецтва, представники філософської думки різних історичних періодів вказували на його комунікативну перевагу над іншими формами суспільної свідомості. Найбільш обґрунтованими вважаються концептуальні підходи щодо функцій мистецтва відомих філософів Ю. Борева та М. Кагана. Однією із основних функцій М. Каган визначає комунікативну, яка має поліфункціональний, інтегративний характер.

Гедоністичну і катарсичну функції виокремлюють у своїх працях психологи (Л. Виготський, О. Леонт'єв, О. Мелік-Пашаєв, В. Петрушин та ін.)

Через мистецтво, зазначають педагоги-музиканти, людина самоактуалізується, усвідомлює власну унікальність і неповторність А. Козир, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, Л. Паньків, О. Рудницька, С. Шип та ін.). Для педагогіки мистецтва продуктивним є розуміння мистецтва як своєрідного «практичного людинознавства» (М. Каган), об'єктивно-суб'єктивної реальності, невід'ємної від творчості людини, з одного боку, і від культури – з іншого.

Через мистецтво формується професійно-особистісна культура майбутнього фахівця, відбувається переорієнтація його свідомості, усвідомлюється й осмислюється свого значення і ролі в художньо-історичному процесі і соціумі, народжується відповідальність за долю мистецтва, за долю зростаючого покоління, а, отже, й за долю

людства.

Мета статті – розкрити особливості інтегративно-функціональних орієнтацій мистецтва, які, екстраполюючись у площину творчо-виконавської підготовки майбутніх учителів мистецтва, набувають педагогічної значущості і стають основними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основу функцій зумовлює історичний чинник, адже функції мистецтва виникають і складаються впродовж усього розвитку цивілізації у зв'язку з формуванням нових потреб і особливостей побуту і поведінки людини. Тому внутрішня мета будь-якої діяльності – це завжди функція, «служба» в системі цілого соціального організму або окремої особистості як суспільної цілісності.

Своєрідною ознакою мистецтва є його поліфункціональність, що сприяє створенню універсальної цілісної художньої моделі світу і спирається на ідею гуманності, самоцінного значення особистості, її глибокої соціалізації, творчого самоствердження та індивідуального світосприйняття. Всі функції мистецтва взаємозумовлені і взаємопов'язані, оскільки мистецькі твори існують як цілісне явище. Так, мистецькі твори виконують роль засобу спілкування, способу ціннісної орієнтації, інструменту пізнання, знаряддя практичної зміни світу, що загалом становить організовану комунікативну систему, яка функціонує як специфічний «канал зв'язку», завдяки якому здійснюється обмін думками, почуттями, прагненнями людей, відбувається зближення духу людського «Я» з позицією «художнього Я» автора, перетворення внутрішнього світу суб'єкта художнього діалогу [1; 2; 4].

Долучитись до мистецтва, стверджує М. Бахтін – означає вступити в діалог «соціальних мов», стати причетним до «висловленого чужими словами» світу, пізнати міру причетності митця до універсалій всесвіту, відчути й усвідомити гармонію й ритм його душі у складній структурі художнього діалогу [1].

Саме у формі художнього спілкування реалізується духовний діалог на рівні художніх культур, художніх епох, художніх образів, виникає потреба у повторному спілкуванні з навколишнім світом через мистецтво, виникає здатність переживати життя іншої людини зі своїми радощами, тривогами, інтересами, проблемами. У такий спосіб виявляється гуманістична соціальна потреба, відбувається усвідомлення особистості як найвищої цінності, здійснюються спонуки до саморозвитку і самоформування.

Без художнього діалогу гуманістична і

духовна сутність мистецьких творів перестає діяти й функціонувати в полікультурному просторі, втрачає свою цінність, а отже, й здатність впливати на особистість. Саме тому «мова» творів відомих митців долає часові кордони, стає зрозумілою, пробуджує в людині творця. Факт діалогічності є визначальною сутністю і особливістю процесу художнього пізнання, яким притаманні такі атрибути людської свідомості й підсвідомості: ціннісне осягнення, емпатійне чуття, евристичне осягання, рефлексивний злет тощо.

Саме у формі художнього спілкування реалізується духовний діалог на рівні художніх культур, художніх епох, художніх образів, виникає потреба у повторному спілкуванні з навколишнім світом через мистецтво, виникає здатність переживати життя іншої людини зі своїми радощами, тривогами, інтересами, проблемами. У такий спосіб, виявляється гуманістична соціальна потреба, відбувається усвідомлення особистості як найвищої цінності, здійснюються спонуки до саморозвитку і самоформування.

У процесі художньої комунікації здійснюється світоглядна функція мистецтва, яку сучасна наукова думка визначає домінантною (М. Бахтін, В. Біблер, Л. Виготський, О. Рудницька, О. Соколов, Д. Узнадзе та ін.).

Світоглядну функцію мистецтва як основну визначає О. Рудницька. Мистецтву, зазначає вчена, властива висока чутливість до всього, що відбувається навколо. Воно завжди узагальнює і синтезує найсуттєвіші та найзначніші проблеми людського життя, викликає до них суспільний інтерес. Закріпленню у свідомості здобутих знань сприяє емоційна забарвленість художньої інформації, яка передбачає почуттєвий рівень реагування, що розширює межі пізнання навколишнього світу, допомагає усвідомити його іманентне багатство. Особлива активізація свідомості засобами мистецтва зумовлюється тим, що художній твір відображає дійсність і оцінює зображуване, прагнучи виявити його сутність. Таке відтворення цінності буття не тільки збагачує тих, хто сприймає життєвим досвідом, а й спонукає до його ціннісного переживання, яке становить важливий компонент світоглядної позиції. Не випадково, саме мистецтво, що виникло раніше ніж наука і філософія, тривалий час відіграло провідну роль в осмисленні світу [9].

Важливою для нашого дослідження є думка Л. Виготського про те, що у формуванні світоглядних позицій особистості вирішальну роль відіграє творча діяльність.

Залучення до мистецьких цінностей впливає на розвиток потреби в активній діяльності за законами краси [3].

Відомі психологи (Л. Виготський, О. Леонтєв, О. Мелік-Пашаєв, В. Петрушин та ін.) у наукових працях наголошують, що специфічній природі мистецтва відповідають найбільш своєрідні гедоністична і катарсична функції; підкреслюють, що художня цінність не лише у самому шедеврї, а й у його загадковій силї впливу на людину, її переживанні художньої реальності з незрівнянною ні з чим насолодою (гедонізм), у вищій ступені схвильованості й духовного очищення (катарсис), а отже, як узагальнює Л. Масол, в могутній вітальній силї й цінності мистецтва, в «олюдненні людини» як його вищого призначення [6].

Обґрунтовуючи функції мистецтва, Ю. Борев основними визначає такі [2, с. 154]: *суспільно-перетворювальну* (мистецтво як діяльність) – мистецтво на основі обробки життєвого матеріалу створює образи «нової дійсності», які ідейно-естетично впливають на особистість, орієнтують її світосприйняття, мислення, поведінку, залучають до творчої діяльності, стимулюють соціальну активність; *компенсаторну функцію* (мистецтво як психотерапія), що має три основних аспекта: відволікаючий (гедоністично-ігровий і розважальний); мистецтво як втіха і власне компенсаторний, що сприяє відновленню духовної гармонії особистості; *пізнавально-евристичну функцію*, що виявляється у розкритті естетичного розмаїття світу, засвоєнні його емоційно-ціннісного багатства, а також набутті освіти, знань, відкритті нових горизонтів бачення навколишньої дійсності, пізнанні й самопізнанні; формуванні почуттів, розкритті «діалектики душі» (Л. Толстой); *художньо-концептуальну функцію* (мистецтво як аналіз стану світу), яка полягає у відтворенні власного бачення автором буття, сутності епохи, орієнтації на високі проблеми життєтворчості, морального самовдосконалення особистості. Загальнолюдська проблематика віддзеркалюється у неперевершених творіннях митців-класиків сучасності та минулих століть; *прогностична функція* або функція передбачення («кассандрове начало», або мистецтво як передбачення), що виявляється у здатності автора прогнозувати, спостерігати, узагальнювати, способом екстраполяції спрямовувати художньо-образну думку в майбутнє, інтуїтивно-цілісно і образно-емоційно передчувати й уявляти це майбутнє, доповнювати або навіть випереджати наукові передбачення; *інформативно-комунікативну функцію* (мистецтво як спілкування), що

надає можливість у процесі художнього спілкування пізнати, засвоїти суспільний досвід інших народів, залучити до культурних надбань людства, декодувати специфічну художню мову й, таким чином, здійснювати обмін думками, почуттями, емоціями; виховну функцію (мистецтво як катарсис), котра спрямовується на формування цілісної особистості, її внутрішнього світу, думок і почуттів, збагачує емоційний досвід, сприяє виробленню ціннісних установок, спрямовується на соціалізацію цілісної особистості й ствердження її самоцінного значення; *сугестивну функцію* (мистецтво як навіювання), що має майже гіпнотичний вплив на психіку людини [2, с. 161].

До специфічних функцій Ю. Борев відносить *естетичну*, спрямовану на формування творчої особистості, її ціннісних орієнтацій (художніх смаків, ідеалів, здібностей, потреб, інтересів), ціннісної свідомості, здатності усвідомлювати й розуміти навколишній світ крізь призму художньої образності, пробуджує прагнення, бажання творити і діяти за законами краси й, таким чином, забезпечує соціалізацію особистості; *гедоністичну* (мистецтво як насолода), котра, як і естетична, пронизує всі інші функції мистецтва, дає змогу насолоджуватися почутим, побаченим у процесі художнього спілкування, співтворчості, співпереживання, гармонії й довершеності [2, с. 161].

Найбільш стабільними і основними функціями мистецтва С. Шип у праці «Від звуку до стилю» визначає такі: експресивну, сигнально-комунікативну, пізнавальну, магічну, сугестивну, суспільно-організаційну, ціннісно-орієнтаційну, виховну, гедоністичну. Він розташовує їх, починаючи з функцій мистецтва, що виникли з глибини біологічних та психологічних потреб людини, і завершує тими, що свідчать про потреби культурно-соціальної природи.

До специфічних функцій музичного мистецтва автор відносить ігрову, духовно-катарсичну, ідейно-пропагандистську, товарно-економічну, терапевтичну, психоделічну функції, підкреслюючи їхній соціальний характер, взаємозв'язок, адже у своїй психічній активності й природних потребах людина завжди виявляє себе як істота соціальна, що живе за законами суспільної практики, колективного мислення [11]. Втім, підкреслює С. Шип, все, що входить до потреб людського соціуму, конкретно реалізується в індивідуальних потребах, інтересах, прагненнях, бажаннях, мотивах поведінки кожної особистості. У такий спосіб всі функції мистецтва

правомірно відносяться й до індивідуального життя людини, є індивідуально-особистісними [11].

Визначаючи соціальну функцію мистецтва як інтеграційну, мистецтвознавці зазначають, що мистецтво є однією із тих сфер, в якій найбільшою мірою виявляється свобода й соціальна активність індивіда, оскільки він (індивід) може самостійно добирати, погоджуватися, заперечувати, висловлюватися без будь-якого грубого натиску іззовні, самоутверджуватись і самореалізовуватись відповідно до своїх внутрішніх покликань, інтересів, нахилів, потреб, ідеалів і смаків.

Оперативно відгукуючись на суспільні процеси і духовні запити людини, художні твори створюють простір у духовному світі людини, допомагають їй не тільки реконструювати й відтворити «людський феномен», здійснити «принцип рівності», а й «прожити» за допомогою уяви і фантазії різні «ролі», характери, ситуації, сюжети, відчутти свою причетність до всього того, що відбувається в світі [10, с. 287]. Значення цієї функції полягає в тому, що, ідентифікуючись, індивід не просто стає на позицію іншого, а й змінює «валентність» своєї суб'єктивної реальності, оновлюючи, змінюючи структуру й навіть деструктуруючи її.

Мистецтво, зазначає Л. Масол, – це душа і мова культури, форма її самосвідомості, адже за допомогою мистецтва, що акумулює пережитий і пропущений через ціннісний спектр досвід людства, особистість усвідомлює світ і себе у ньому. Зі здатністю до художньої творчості, гармонізації й удосконалення всього сущого пов'язаний перехід людини зі світу природи у світ культури [6, с. 26].

До важливих функцій мистецької освіти, науковець додає функції, що забезпечують «входження» особистості як в універсум, так і в культуру певного етносу. Це глобальні феномени *людинотворення* і *культуротворення*, які є інтегрованими, адже «культура суспільства і культура людини як результат привласнення соціокультурних цінностей в індивідуальному досвіді, – це ніби «дві сторони однієї медалі: духовної зрілості людина може досягти шляхом успадкування й розвитку культурних цінностей, а підвищення культури особистості приводить до збагачення культури загалом. Культурно-антропологічний вимір акцентує різні форми трансляції культури через систему освіти та виховання, і водночас засоби її особистісного успадкування людиною» [6, с. 54].

Педагогічними важелями у досягненні стану художньої задоволеності і насолоди

мають стати такі, на думку Г. Падалки, які пов'язані з осягненням, усвідомленням і розумінням, здатністю пережити глибокі почуття, відтворені автором в художньому творі, проіннятися переживаннями, усвідомити формотвірні засоби і неповторну красу змістових вимірів художнього образу [8], підкреслюючи емоційно-почуттєвий і інтелектуально-творчий функціональний зв'язок у процесі розуміння-осягнення художньо-образного змісту твору.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. На основі аналізу психолого-педагогічних наукових праць, а також з проблем художнього виховання та мистецької освіти, узагальнимо, що мистецтву притаманний потужний людинотворчий потенціал, адже мистецтво існує у формах художнього сприйняття, розуміння й творення.

Екстраполоючи вищеназвані взаємопов'язані функції мистецтва у площину творчо-виконавської діяльності майбутнього вчителя мистецтва, які засобами мистецтва і мають вплинути на цілісний розвиток своїх вихованців, її основними функціями визначаємо такі: ціннісно-орієнтаційну, світоглядну, виховну, пізнавальну, комунікативну (художньо-діалогічну), творчо-спонукальну, культурологічну, емоційно-інтелектуальну, гедоністичну, що об'єднуються в інтегративній соціально-педагогічній функції й відображають можливості творчо-виконавської діяльності спонукати майбутнього вчителя мистецтва до самовияву у власній творчості, до авторської спроможності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – 2-е изд. / М. М. Бахтин. – М. : Искусство, 1986. – 444 с.
2. Боров Ю. Б. Эстетика / Ю. Б. Боров. – М. : Политиздат, 1988. – 495 с.
3. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский; под ред. М. Г. Ярошевского. – М. : Педагогика, 1987. – 345 с.
4. Ильенков Э. В. Философия и культура / Э. В. Ильенков. – М. : Политиздат, 1991. – 494 с.
5. Каган М. С. Искусство и общение / М. С. Каган // Мир общения : проблемы межсубъектных отношений. – М. : Политиздат, 1988. – 319 с.
6. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика / Л. М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.

7. Олексюк О. М. Педагогіка духовного потенціалу особистості / О. М. Олексюк, М. М. Ткач. – К. : Знання України, 2004. – 264 с.

8. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва : теорія і методика мистецьких дисциплін : [навч. посіб.] / Падалка Галина Микитівна. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.

9. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька : навч. посіб. / Оксана Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 358 с.

10. Сморгж Л. Естетика : навч. посібник / Л. О. Сморгж. – К. : Кондор, 2009. – 334 с.

11. Шип С. Музична форма від звуку до стилю : навч. посібник. / С. Шип. – К. : Заповіт, 1998. – 368 с.

REFERENCES

1. Bakhtin, M. M. (1986). *Estetika slovesnogo tvorchestva*. [Aesthetics of verbal creativity]. Moscow.
2. Borev, YU. B. (1988). *Estetika*. [Aesthetics]. Moscow.
3. Vygotskiy, L. S. (1987). *Psihologiya iskusstva*. [Psychology of art]. Moscow.
4. Il'enkov, E. V. (1991). *Filosofiya i kul'tura*. [Philosophy and Culture]. Moscow.
5. Kagan, M. S. (1988). *Iskusstvo i obshcheniye*. [Art and Communication]. Moscow.
6. Masol, L. M. *Zahalna mystetska osvita: teoriya i praktyka*. [General Art Education: Theory and Practice]. Kyiv.
7. Oleksyuk, O. M. (2004). *Pedahohika dukhovnoho potentsialu osobystosti*. [Pedagogy of the spiritual potential of the individual]. Kyiv.
8. Padalka, H. M. (2008). *Pedahohika mystetstva: teoriya i metodyka mystets'kykh dystsyplyn*. [Pedagogy of Art: Theory and Methods of the Art Disciplines]. Kyiv.
9. Rudnytska, O. P. (2005). *Pedahohika zahalna ta mystetska : navch. Posib*. [Pedagogy General and Artistic: Educ. Tool]. Kyiv.
10. Smorz, L. (2009). *Estetyka: navch. Posibnyk*. [Aesthetics: Educ. Manual]. Kyiv.
11. Shyp, S. (1998). *Muzychna forma vid zvuku do stilyu: navch. Posibnyk*. [Musical form from sound to style: textbook. Manual]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СТРАТАН-АРТИШКОВА Тетяна Борисівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва і хореографії, декан мистецького факультету Центральноукраїнського державного педа-

гогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: творчо-виконавська підготовка майбутнього вчителя мистецтва.

ГОРБЕНКО Олена Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

STRATAN-ARTISHKOVA Tatiana Borisovna – Doctor of Pedagogical Sciences,

Professor Department of Musical Art and Choreography of Centralukrainian Volodymyr Vinnichenko State Pedagogical University.

Circle of research interests: creative and performing training of a future art teacher.

GORBENKO Olena Borisovna –Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Musical Art and Choreography of Centralukrainian Volodymyr Vinnichenko State Pedagogical University.

Circle of research interests: professional training of future teacher of music art.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2019 р.

УДК 37. 091. 3:78(075.8)

DOI:10.36550/2415-7988-2019-1-185-68-73

ЧЕРКАСОВ Володимир Федорович –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва і хореографії Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9112-3468>
e-mail: cherkasov_2807@ukr.net

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
САМОСВІДОМОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Входження України в світовий освітній простір уможливило дослідження ментальності, національної ідентичності та самосвідомості особистості як суб'єкту соціуму. Це дає підстави стверджувати про зміни у парадигмі мистецької освіти, пов'язані з упровадженням моделі поліцентричної інтеграції знань, що відбиває реальний поліфонічний образ світу, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій молоді, стимулює якісні соціокультурні зрушення. За такої ситуації вивчення впливу змісту навчальних дисциплін в процесі професійно-педагогічної підготовки на формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів основної школи є актуальним і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі системний аналіз становлення особистості в закладах вищої освіти, розвитку духовного потенціалу, ментальності, виховання національної ідентичності й свідомості здійснено у концепціях вітчизняних і

зарубіжних вчених, з-поміж яких: Е. Б. Абдуллін, М. І. Алексєєва, А. Г. Бермус, М. Й. Боришевський, І. М. Кутняк, Л. М. Масол, О. М. Олексюк, О. М. Отич, М. І. Пірен, О. В. Проценко, М. В. Савчин. Тематика нашого наукового пошуку значною мірою доповнює дослідження названих авторів, допомагає усвідомити формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів основної школи.

Мета статті полягає в обґрунтуванні моделі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів основної школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Логіка дослідження будь-якої наукової проблематики вимагає з'ясування ключових понять та основних дефініцій дослідження. За такого підходу вартісним вважається визначення сутності категорій «національна свідомість» та «національна самосвідомість». У науковій літературі національна свідомість тлумачиться як «сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних,